

Metsästyslakiesitys tyyli linnuille

Valtioneuvosto antoi esityksen uudeksi metsästyslaiksi eduskunnalle 12.10.1992. Esitys ei ollut yksimielinen, vaan se hyväksyttiin äänin 12–2 Pertti **Salolaisen** ja Sirpa **Pietikäisen** vastustaessa. Lintutieteellisten Yhdistysten Liiton mielestä esityksessä on paljon korjattavaa. Lakia valmistelleessa toimikunnassa ei aikanaan ollut lainkaan luonnonsuojelujärjestöjen edustusta. Lakiesityksestä näkyykin maa- ja metsätalousministeriön kalastus- ja metsästysohjaston asiantuntemattomuus ja aikansa eläneet asenteet. Lain puutteiden korjaaminen onkin nyt eduskunnan varassa: kansanedustajat joutuvat siivoamaan virkamiesten jälkiä.

Riistalajiluetteloa karsittava

Kaikkien riistalajiluetteloon esitettyjen lajien pesimäkannat eivät kestä metsästystä. Lakiesityksen musta helmi ei pesi maassamme ollenkaan: Vaikka valtioneuvostossa poistettiin riistalajiluettelolta **tundra-** ja **valkoposkihanhi**, sinne jäi **sepelhanhi**, joka pesii

meitä lähinnä Siperian Jäämeren rannikolla!

Uhanalaisten lajien metsästyksen äärimmäisen räikeässä ristiriidassa niiden suojelun kanssa. Sallimalla uhanalaisten lajien metsästyksen valtiovalta tekisi toisella kädellä tyhjäksi niiden suojelutoimia.

Valtioneuvosto poisti lakiesityksen riistalajeista **ristisorsan** ja **lapasotkan**, mutta jätti sinne **mustalinnun**, jonka Suomen kanta on lapasotkaakin pienempi: 1000 paria. Kannan vaaranalaisuutta lisää sen pesimäpaikkakollisuus ja pitkä pesimäkausi: poikueita on maastossa vielä metsästyskauden alussa. Uhanalaisten eläinten ja kasvien seurantakomitea (Komiteanmietintö 1991:30) piti pyyntiä lajin toisena uhkatekijänä kemiallisten haittavaikutuksien (öljy) ohella.

Pilkkasiipi on Ahvenanmaata lukuunottamatta alueellisesti uhanalainen. 10.000 parin kantomme kärsii mm. veneilyhäiriöistä. Etenkin sisämaan pilkkasiipipoikueita voi olla maastossa vielä metsästyskauden alussa.

Uuttukyyhkyn kanta on pieni, arviolta 7.000 paria. Kanta keskittyy Lounais-Suomeen ja laji on suurimmassa osassa maata alueellisesti uhanalainen. Uuttukyyhkykin pesintä on yleensä vielä kesken metsästyskauden alussa.

Peltopyyn kanta vaihtelee 3.000–6.000 parin tienoilla, osin istutuksista riippuen. Kotimainen kantomme on koko maassa uhanalainen, silmälläpidettävä taantunut. Istutuslinnut ovat olleet tähän asti yleensä keskieuropaalaista *lucidus*-alalajia, joka on geneettinen vaara alkuperäiskannallemme.

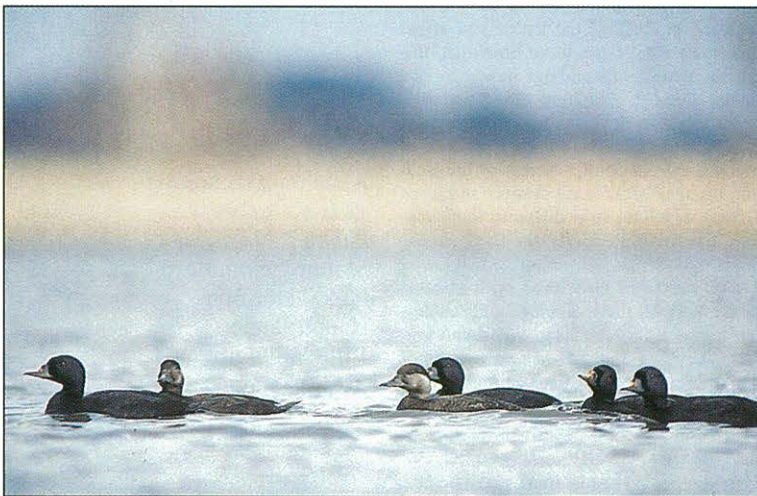
Liiton mielestä myös **taivaanvuohen** ja tarhatun **viiriäisen** metsästyksen pitäisi kieltää, koska niiden riista-arvo on olematon ja koska niitä ei voi erottaa metsästystilanteesta samannäköisistä uhanalaislajeista, **heinäkorpasta** ja luonnonvaraisesta **viiriäisestä**. Lajeja metsästetään niin vähän, ettei niillä ole merkitystä metsästäjille: esim. taivaanvuohia on yli miljoonasta maassamme vuosittain ammutusta linnusta vain n. 7.000.

Rauhoitus rauhoittamattomille

Lain luonnoksissa näkyi maa- ja metsätalousministeriön valmistelevien virkamiesten ajatusmaailma nykyistä paremmin, kun rauhoittamattomat eläimet olivat rehellisesti "haittaeläimiä".

Rauhoittamattomien lintujen luettelo perustuu toisaalta vanhentuneisiin virheellisiin käsityksiin ja toisaalta silkkään ajattelomattomuuteen.

Mikään lintulaji ei sinänsä ole ihmiselle haitallinen, vaan kyse on aina yksittäistapauksista: yksilöistä tai yhdyskunnista. Itse lajit tulisi rauhoittaa.

Mustalintu (*Melanitta nigra*) on uhanalainen, silti riistalajiluettelossa.
© Mikko Pöllänen.
Common Scoter.

Mitä haittaa "haittalinnuista"?

Lintujen maassamme aiheuttamat haitat ovat vähäisiä, satunnaisia ja taloudellisesti merkitykseltömiä. Suurimmasta osasta luettelelon lintuja ei ole ihmiselle mitään haittaa.

Lintujen tappaminen on turhaa näennäistoimintaa: linnuilla on siivet, ja uusia lintuja tulee varmasti paikalle ennen pitkää. Mikään haitta ei poistu, ellei haitan syyt poisteta. Esim. lentoliikenteen vaaraksi koetut lokkiparvet voidaan karkoittaa perin helposti: hoitamalla lähistöllä olevia kaatopaikkoja siististi, säännösten mukaan.

Jos rauhoittamattomat linnut rauhoitettaisiin ja niistä tulisi jotakin merkittävää haittaa, niitä voitaisiin toki vähentää luonnonsuojelulain 14. pykälän perusteella. Silloin tappopäätökset tekisi viranomainen (läninhallitus) tapauskohtaisen harkinnan ja uusimman tieteellisen tiedon perusteella. Nyt metsästäjien viime vuosisadan saksalaisesta riistakirjallisuudesta perimä silmitön "haittalintu"-viha uhkaa myös monia rauhoitettuja uhanalaisia lajeja, etenkin **selkälokkia** (jota metsästäjät yleensä eivät tunne varsinkaan nuoruuspuvussa) ja **räyskää** (jonka munia tuhoataan lokkien munina).

Metsästäjät ovat aikoinaan perustelleet "rosvolintujen" poistamista "riistanhoitona", koska petolinnut syövät riistalintuja ja varislinnut niiden munia. Tällaista riistapainetta voidaan ajatella olevan rauhoittamattomiksi ehdotetuista linnuista vain **variksella**, **harmaalokilla** ja **merilokilla**. Nykyään kuitenkin katsotaan, että pedotkin ovat normaaliin luonnonjärjestykseen kuuluva osa luonnollista karsintaa. Luonnonvalinta sopeuttaa eläinkantoja ympäristöönsä. Eikä se kuulu metsästäjille millään tavalla.

Lakiehdotuksen lajiluettelo on uskomaton: **Korppi** on ihmiselle täysin haitaton, Etelä- ja Keski-Suomessa varsin harvalukuinen lintu. **Variksesta** kaikki tietävät ihmisten kimppeun hyökkäilevät linnut. Näitä poikasiaan puolustavia yksilöitä ei kuitenkaan ole joka kaupungissa, ja tällaisten yksilöiden pesät voisi esim. ympäristötoimisto läninhallituksen avulla hajoittaa, ellei vaaratilanteita muuten saataisi torjuttua. **Harakka** on ihmiselle täysin haitaton, kansanperinteessä päin vastoin hyvin suosittu lintu. **Naakka** on Varsinais-Suomen maakuntalintu ja kirkonkylän lintuja pidetään kulttuurielementtinä muualakin. Tämän vähentyneen lajin ongelmaksi mainittu rakennuksiin tunkeutuminen olisi estettävissä esim. verkolla. **Närhestä** ei tietävästi ole mitään haittaa ihmiselle.

Lokit ovat vastoin yleistä käsitystä riistalle enemmän hyödyksi kuin haitaksi: Sorsat pesivät mielellään lokkiyhdyksissä, koska lokit vartioivat ja puolustavat koloniaa pedoilta.

Naurulokki on vähentynyt etenkin Etelä- ja Keski-Suomessa kahden viime vuosikymmenen aikana. Kuitenkin niitä tapetaan jatkuvasti. Esim. Hämeenlinnan kaupungin teknisen viraston mukaan ne haittaavat kaatopaikkatraktorien toimintaa, ja kaupunki on antanut paikalliselle koirakerholle (!) luvan niiden ampumiseen pesimäajan ulkopuolella. Miten joitakin satoja grammoja painava lokki voi haitata tuhannen kilon painoisen koneen toimintaa on ornitologeille yhä täysi arvoitus. Naurulokin, kuten **harmaalokin**, runsaus kaatopaikalla on tyyppinen kvasiongelma: haitta, joka tarkemmin ajatellen ei olekaan mikään haitta. Jos lokit jostain syystä harmittavat, ne voi helposti karkoittaa kaatopaikalta

peittämällä niiden ruokanaan käyttämät jätteet niin kuin ne pitäisi.

Merilokki on ihmiselle haitaton, harvalukuinen (noin 3000 paria) lintu. **Kalalokki** on nykyisellä luonnonsuojelulla rauhoitettu laji, joka on suosittu "kesämökilintu".

Kesykyhykyjä on hävitetty terveysriskinä, mahdollisena lintukuumeen (ornitoosi) levittäjänä. Puluksen hävittämisen lopettaminen olisi kuitenkin yksinkertaisempia julkisen vallan säästökohteita näinä lama-aikoina: Suomen historia ei tunne kuin yhden ornitoositapauksen, joka sekin voi olla häkkipuluperäinen. Pulut eivät tappamalla loppu, mutta niiden asettuminen rakennuksiin voidaan estää verkoilla yms. rakenteilla.

Räkättirastaasta mainitaan usein niiden tuhot marjatarhoilla. Jos ne ovat suuria, ne kannattaa torjua suojaverkoilla ja karkotteilla. Sitä vastoin **mustarastas** ei ole edes räkättirastaaseen verrattava marjavaras, koska se ei esiinny parvissa. Se on suosittu lintulautavieras ja laululintu, jonka tappaminen tuskin on yleisen mielipiteen mukaista.

Myös **varpusen** tunkeutuminen varastoihin yms. ei-toivottuihin paikkoihin voidaan estää verkoilla tai muilla rakenteilla. Missään nimessä se ei kuulu metsästyslakiin! Kaikkia rauhoittamattomia lintuja saisi lakiesityksen mukaan tappaa ympäri vuoden, myös pesimäaikana. Se ei ole nykyaikaisen eettisen ajattelun mukaista.

Metsästystavat nykyajan tasalle

Lakiesitys sallisi monta metsästystapaa, jotka voitaisiin lakia uudistaessa siirtää historian roskakoriin. **Lyijyhaalien** myrkyllisyys on myös metsästäjien tuntema tosiasia. Ruokaa ja jauhinkiviä pohjasta tonkivat niin rauhoitetut kuin rauhoittamattomatkin

linnut kuolevat samalla tavalla täysin turhaan. Lyijyhauhit tulisi kieltää vesilintumetsästyksessä, koska vapaaehtoista tietä tätä tarpeetonta ympäristömyrkytystä tuskin koskaan saadaan loppumaan.

Vesilintujen ampuminen pimeässä (auringonlaskun ja -nousun välisenä aikana) tulisi kieltää kuten esim. Ruotsissa on tehty. Hämärässä ei riistalintua voi tunnistaa rauhoitetusta. Pimeässä ampuminen on vaarallista muille alueella oleville ihmisille, myös toisille metsästäjille.

Vesilintumetsästyksen ilman noutavaa koiraa tulee kieltää, koska muuten ammuttua ehkä haavoit-

tunutta sorsaa on mahdotonta hakea. Savikiekkoommunan kaltainen metsästyksen johon ei liity riistan noutamista, tulee ankarasti kriminalisoida.

Vesilintujen kevätmetsästyksen ampumista lintujen ja muiden eläinten pesimäaikana. Se on muinaisjäännös, joka tulisi uudessa metsästyksessä kieltää.

Paljon muitakin ongelmia

Lakiesitys sisältää linnuston-suojelullisia ongelmia lähes pykälittäin. Maallemme uusien riistalajien tuominen tulisi kokonaan kieltää. Ansapyynti tulisi lopettaa. Kanakoirakokeet ja -harjoitukset

lintujen pesimäaikana tulisi kieltää, koska niitä on mahdotonta toteuttaa muuta luontoa häiritsemättä. Luonnonsuojelualueilla metsästäminen on ongelmallista. Riistan kaupan vapauttamisesta saattaa tulla suojeluvaikeuksia jne.

LYL seuraa

Liitto seuraa tarkoin lakiesitystä eduskunnassa. Kansalaisten luonnonsuojelumuotoisen mielenpitoon täytyy päästä esille: metsästyksen on liian tärkeä asia jätettäväksi yksin metsästäjille!

Tapani Veistola

LYL-viikonloppu Kouvolassa 21. – 22.11.1992

Lintutieteellisten Yhdistysten Liiton syyskokouksen isäntä oli tänä vuonna Kymenlaakson Lintutieteellinen Yhdistys ja kokouspaikka Kouvola.

Uudistulokassymposio

Lauantain symposion aihe oli "Linnustomme uudistulokkaat". Paikalla oli 70 harrastajaa, joista osa ehti ruokatauolla bongata Iitin amerikkajääkuikan.

Suomen Lintutieteellisen Yhdistyksen edustaja Esa **Lammi** avasi symposion todeten Suomen pesimälinnuston muuttuneen melkoisesti viime vuosikymmeninä. Uusia pesimälajeja on saatu lisää kymmeniä, joista todisteeksi hän esitti pitkän listan 1900-luvun uudistulokkaista.

Timo **Pulliainen** esitteli isäntäyhdistyksen toimintaa. Päätösmintoja ovat tehokkaat rengastusprojektit ja tietotekniikan käyttö lintuhavaintojen käsittelyssä. Aluevastaava Tapio **Tohmo** on tallentanut yhdistyksen havainnot tietokoneelle muutaman vuoden ajan.

Onko Suomen linnusto valmis?

Kyseli Mikko **Mönkkönen** esitelmänsä alussa ja myös itse vastasi kysymykseensä esittelemällä faktaa ja fiktiota. Pleistoseenikauden aikana noin 18000 vuotta sitten Suomenniemen ilmasto oli subtrooppinen ja lajisto nykyistä runsaampi. Vasta viimeisen jääkauden alettua väistyä n. 10000 vuotta sitten alkoi Suomen nykyinen lajisto muotoutua. Ensimmäiset maalinnut lienevät olleet pulmunen, kiiruna ja riekko. Puulajeista levisivät ensin koivu, sitten mänty ja 6000-7000 vuotta sitten jalot lehtipuut. Jalojen lehtipuiden mukana lienevät tulleet monet eteläiset lajit kuten pähkinänakkele, etelänpuukiipijä ja vihertikka, jotka nykyään eivät enää kuulu Suomen pesimälajistoon. Kuusi saapui idästä vasta 3000 vuotta sitten ja valtasi nopeasti koko eteläisen Suomen. Samanaikaisesti ilmasto mereistyi; talvista tuli leutoja ja kesistä viileitä. Nämä seikat köyhdyttivät eteläistä lajistoa.

Viimeisen tuhannen vuoden aikana ihminen on vaikuttanut maamme linnustoon voimakkaasti. Itä-Suomen kaskiviljely ja etenkin 1800-luvulla alkaneet voimakkaat metsänhakkaukset ovat muuttaneet lajiston runsaussuhteita. Viimeksi kuluneen 40 vuoden aikana Suomeen on kotiutunut 24 uutta pesimälajia. Tulevaisuudessa kasvihuoneilmio voi tuoda Suomeen uusia eteläisiä lajeja, mutta samalla voi siperialaisen faunatyypin lajeille kuten pohjan tikalle, lapintiaiselle ja kuukkelille käydä huonosti. Esitelmöitsijän mukaan kasvihuoneilmio voi kuitenkin vain hidastaa seuraavan jääkauden tuloa.

Kaupunkilaisia

Timo **Vuorisalo** kertoi tutkimusryhmänsä työstä Turun kaupunkilinnuston parissa. Kaupungissa elävän lintulajin on pitänyt tottua ihmiseen ja liikenteeseen. Kaupungit ovat lisäksi "lämpökeskuksia", ravintoa on helposti saatavilla ja niissä on vähän petoja. Runsaimmat lajit "cityssä" ovat pulu